

Maturitní zkouška z českého jazyka a literatury – profilová část 2025-2026

Maturitní zkouška z ČJL má charakter komplexní jazykové zkoušky, která se skládá ze dvou částí:

- písemné práce,
- ústní zkoušky.

Výsledná kritéria:

- Maximální počet bodů za písemnou práci je 30.
- Maximální počet bodů za ústní zkoušku je 28.
- **Maximální celkový počet bodů z profilové části maturitní zkoušky z ČJL je 58.**

Poměr písemné a ústní části maturitní zkoušky z českého jazyka a literatury je následující: **písemná práce – 40 %, ústní zkouška – 60 %.**

Pokud žák neuspěje z komplexní zkoušky z českého jazyka a literatury, opakuje jen tu dílčí zkoušku, ve které neuspěl.

Písemná práce:

Cílem písemné práce jako dílčí zkoušky z českého jazyka a literatury je, aby žák prokázal, že umí vytvořit text podle zadaných kritérií, dovede funkčně použít jazykové prostředky tak, aby odpovídaly stanovené komunikační situaci, a vytvoří myšlenkově ucelený, strukturovaný a koherentní text. V rámci písemné práce jsou tedy ověřovány dovednosti spojené s produkcí textu.

V průběhu této dílčí zkoušky žáci nově nemohou používat Pravidla českého pravopisu ani žádné další pomůcky vyjma psacích potřeb. Změna spočívající ve zrušení možnosti použít Pravidla českého pravopisu se uplatní od jarního zkušebního období 2026 (viz novelizace vyhlášky č. 177/2009 Sb., která nabývá účinnosti 1. 9. 2025).

Pozn. Jak uvádí metodika MŠMT ČR: Pravidla českého pravopisu tak, jak je známe z dob minulých, zcela pozbyla původního významu, Ústav pro jazyk český již negarantuje obsah listinných vydání, tudíž v současné době již pravidla neodrážejí soudobé trendy.

V písemné práci žáci zpracovávají jedno ze šesti zadání. Zadání specifikuje situaci/téma, slohový útvar.

Minimální rozsah originálního textu je 250 slov. Časový rozsah pro volbu tématu a vypracování textu je 110 minut.

Kritéria hodnocení písemné práce:

Písemná práce je posuzována z hlediska 3 sledovaných oblastí hodnocení:

1) vytvoření textu podle zadaných kritérií:

1 A – téma, obsah (0–5 bodů)

1 B – komunikační situace, slohový útvar (0–5 bodů)

2) funkční užití jazykových prostředků:

2 A – pravopis, tvarosloví a slovotvorba (0–5 bodů)

2 B – lexikum: adekvátnost jazykových prostředků vzhledem ke komunikační situaci a slohovému útvaru; použití pojmenování v odpovídajícím významu; širší a pestrost slovní zásoby (0–5 bodů)

3) syntaktická a kompoziční výstavba textu:

3 A – větná syntax, textová koheze: výstavba větných celků, odkazování v textu, prostředky textové návaznosti (0–5 bodů)

3 B – nadvětná syntax, koherence textu: kompozice textu, strukturovanost a členění textu, soudržnost textu, způsob vedení argumentace (0–5 bodů)

Každé dílčí kritérium (1 A až 3 B) je hodnoceno body v rozpětí 0 až 5. **Maximální počet bodů za písemnou práci je tedy 30 (6x 5 bodů).**

V případě, kdy je písemná práce v kritériu 1 A nebo 1 B hodnocena počtem bodů 0 (nedodrženo téma či slohový útvar), se dál takováto práce nehodnotí a výsledný počet bodů za písemnou práci je roven 0.

Písemná práce musí být souvislým textem v **minimálním rozsahu 250 slov. Pokud písemná práce nesplňuje požadovaný rozsah, hodnotí se též počtem bodů 0.**

Předmětem hodnocení je pouze originální (autorský) text žáka. Text prokazatelně převzatý z dostupného zdroje (ze zadání) se nezapočítává do celkového rozsahu. **Ředitelka školy stanoví 6 témat, z nichž si žák jedno zvolí.** Písemná práce trvá 110 minut včetně času na volbu tématu.

Výsledná klasifikace:

Výsledná známka vychází ze součtu bodů za všechna dílčí kritéria dle následující klasifikační tabulky:

Bodové hodnocení	procenta	Známka (hodnocení)
30 až 26	100–86 %	1 (výborný)
25 až 22	83–73 %	2 (chvalitebný)
21 až 17	70–56 %	3 (dobrý)
16 až 13	53–43 %	4 (dostatečný)
12 až 0	42–0 %	5 (nedostatečný)

Zkoušku, konanou formou písemné práce, vykoná žák úspěšně, dosáhne-li minimálně 43 procentních bodů. **Hranice úspěšnosti je 13 bodů. Maximální počet bodů je 30.**

Ústní zkouška:

Ústní zkouška se uskutečňuje formou řízeného rozhovoru s využitím pracovního listu obsahujícího úryvek nebo úryvky z konkrétního literárního díla. Součástí pracovního listu je i zadání ověřující znalosti a dovednosti žáka vztahující se k učivu o jazyce a slohu. Hodnocení se vyjadřuje známkou.

Předmětem ústní části zkoušky jsou praktické komunikační dovednosti a přiměřená analýza a interpretace uměleckého i neuměleckého textu, a to s využitím vědomostí a dovedností získaných v průběhu vzdělávání na gymnáziu.

Žák odevzdává ve stanoveném termínu ředitelce školy seznam 20 literárních děl sestavený na základě kritérií pro výběr maturitních zadání k ústní zkoušce. Žákův

seznam je zároveň seznamem jeho maturitních zadání, resp. seznamem pracovních listů, z nichž si žák před zkouškou losuje jeden. Pracovní list dostává žák až po vylosování konkrétního literárního díla, má možnost si připravit poznámky a poté je při samotné zkoušce používat.

V průběhu ústní zkoušky není žákovi dovoleno používat žádné jiné pomůcky vyjma psacích potřeb a pracovního listu s poznámkami. **V jednom dni nelze losovat stejný titul dvakrát.**

Jednomu zadání odpovídá jeden pracovní list. **Časový limit pro přípravu na zkoušku je 20 minut, ústní zkouška trvá 15 minut.**

Pracovní list obsahuje:

- a) výňatek z uměleckého textu;
- b) výňatek z neuměleckého textu;
- c) strukturu zkoušky.

Struktura ústní zkoušky je tvořena třemi částmi:

1. analýza uměleckého textu;
2. literárněhistorický kontext literárního díla;
3. analýza neuměleckého textu

Pro pracovní listy platí základní pravidla:

- struktura zkoušky je závazná a nelze ji měnit;
- výňatek z uměleckého textu musí pocházet z literárního díla, které je zadáním zkoušky;
- mezi výňatkem z uměleckého a neuměleckého textu nemusí být souvislost;
- rozsah pracovního listu nepřesáhne rozsah dvou stran formátu A4, minimální rozsah není stanoven.

Kritéria hodnocení ústní zkoušky z českého jazyka a literatury:

Student si vybírá ze školního seznamu celkem 20 literárních děl podle těchto kritérií:

- světová a česká literatura do konce 18. století: min. 1 literární dílo
- světová a česká literatura do konce 19. století: min. 2 literární díla
- světová literatura 20. a 21. století: min. 5 literárních děl
- česká literatura 20. a 21. století: min. 5 literárních děl

**Minimálně jedním literárním dílem musí být zastoupena próza, poezie, drama.
Seznam může obsahovat maximálně dvě díla od jednoho autora.**

Ústní zkouška se skládá ze tří částí a hodnotí se podle následujících kritérií:

I. Analýza uměleckého textu:

- I. A – zasazení výňatku do kontextu díla – téma a motiv – časoprostor – kompoziční výstavba – literární druh a žánr;
- I. B – vypravěč, lyrický subjekt – postavy – vyprávěcí způsoby – typy promluv – veršová výstavba;
- I. C – jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku – tropy a figury a jejich funkce ve výňatku;

II. Literárněhistorický kontext: literární/obecně kulturní kontext – kontext autorovy tvorby;

III. Analýza neuměleckého textu:

- III. A – souvislost mezi výňatky – hlavní myšlenka textu – porozumění textu – komunikační situace – různé možné způsoby čtení a interpretace textu – domněnky a fakta;
- III. B – funkční styl a dominantní slohový postup – kompoziční výstavba výňatku – jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku;

IV. Jazyková kultura projevu: spisovnost – rozvinutá slovní zásoba – logická výstavba promluvy.

První a třetí kritérium je rozčleněno na dílčí kritéria, žák je tedy hodnocen celkem v 7 oblastech. Každé kritérium je hodnoceno na bodové škále 0–1–2–3–4. **Maximální dosažitelný počet bodů za celou dílčí zkoušku je tedy 28.**

Časový limit daný jednotlivým částem ústní zkoušky je následující:

- analýza uměleckého textu 8 minut
- literárněhistorický kontext 3–4 minuty
- analýza neuměleckého textu 3–4 minuty

Celkově trvá ústní zkouška 15 minut.

Pro hodnocení ústní zkoušky platí následující vnitřní podmínky hodnocení:

Pro **analýzu uměleckého textu** (1. kritérium) a **literárněhistorický kontext literárního díla** (2. kritérium) platí:

1. Za první a druhé kritérium dohromady musí žák získat alespoň 4 body. Pokud získá méně než 4 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.
2. Za kritérium analýza uměleckého textu musí žák získat alespoň 3 body. Pokud získá méně než 3 body, je za ústní zkoušku celkově hodnocen 0 body.

Hodnocení kritéria **výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury** se vztahuje k výkonu žáka v průběhu celé zkoušky. Pro toto kritérium platí vnitřní podmínka hodnocení:

3. Pokud žák získá v některé z dílčích částí ústní zkoušky (tzn. v I. až III. části analýzy uměleckého textu a/nebo v rámci charakteristiky literárněhistorického kontextu a/nebo v I. až II. části analýzy neuměleckého textu) 0 bodů, může být v kritériu výpověď v souladu s jazykovými normami a zásadami jazykové kultury hodnocen maximálně 3 body.

V případě, že není splněna některá z výše uvedených vnitřních podmínek hodnocení, je za ústní zkoušku žák celkově hodnocen 0 body (nedostatečně).

Výsledná klasifikace:

Výsledná známka vychází ze součtu bodů za všechna dílčí kritéria dle následující klasifikační tabulky:

Bodové hodnocení	Zámka (hodnocení)
28 až 25	1 (výborný)
24 až 21	2 (chvalitebný)
20 až 17	3 (dobrý)
16 až 13	4 (dostatečný)
12 až 0	5 (nedostatečný)

Ústní zkoušku vykoná žák úspěšně, dosáhne-li minimálně 13 bodů. **Maximální počet bodů je 28.**

V Praze dne 11. 9. 2025

Zpracovala: Mgr. Radka Soukupová, MBA
předsedkyně sekce humanitních předmětů
